

Wet verbeterde premieregeling

PGGM | Advies Regeling & Financiering | 25-4-2016

Inhoud van deze quickscan

Op 10 maart heeft de Tweede Kamer het wetsvoorstel Wet verbeterde premieregeling aangenomen. De Eerste Kamer behandelt de wet eind mei. Er zijn nog diverse stukken lagere regelgeving in behandeling. Ook kan de Eerste Kamer nog wijzigingen in de wet doorvoeren. Dit kan invloed hebben op de inhoud van deze quickscan. De beoogde ingangsdatum is 1 augustus 2016.

De wet verbeterde premieregeling heeft betrekking op het inkopen van pensioen in een beschikbare-premieregeling (ook wel genoemd: premieovereenkomst of DC-regeling). In de nieuwe wet wordt het mogelijk om te kiezen voor een variabele pensioenuitkering, waardoor de deelnemer na pensioeningang deels kan doorbeleggen.

Voor wie is deze quickscan bedoeld

In voorliggende quickscan geeft PGGM u een samenvatting van de wet en duiding bij de inhoud daarvan. De wet is voornamelijk interessant voor PPI's, pensioenfondsen met een netto OP regeling en voor pensioenfondsen die een beschikbare premieregeling uitvoeren (als basisregeling of als excedentregeling). Zij moeten hun huidige regeling aanpassen aan de nieuwe wetgeving. Ook voor andere fondsen is de nieuwe wetgeving interessant. De Wet verbeterde premieregeling is een belangrijke stap op weg naar een volwaardige premieregeling. En dat is een van de alternatieven die op dit moment door de SER uitgewerkt wordt in het kader van de toekomst van het pensioenstelsel.

Vaste uitkering versus doorbeleggen

De Wet verbeterde premieregeling is een reactie op de huidige lage rente. De pensioenuitkering die de deelnemer in een beschikbare premieregeling op pensioendatum inkoopt pakt door deze lage rente lager uit dan verwacht. Op dit moment is het omzetten van het gespaarde kapitaal in een vaste uitkering verplicht.

De nieuwe wet geeft de deelnemer extra mogelijkheden voor de uitkeringsfase, waaronder de mogelijkheid om door te beleggen na pensioeningang. Doorbeleggen heeft een aantal consequenties:

- De pensioenuitkering is niet meer vast, maar variabel. Dit betekent voor de deelnemer dat de hoogte van zijn uitkering kan fluctueren.
- De pensioenuitkering is niet meer volledig afhankelijk van de rentestand op het moment van pensionering. Als de rente in latere jaren stijgt kan een deelnemer hier voordeel van ondervinden in de vorm van een hogere pensioenuitkering. Een dalende rente kan zorgen voor een lagere uitkering.
- Risicovol beleggen levert naar verwachting extra rendement op. Door ook na pensionering deels risicovol te beleggen, krijgt de deelnemer naar verwachting een hogere pensioenuitkering en een betere bescherming tegen koopkrachtverlies.
- Door na pensionering door te beleggen hoeft het risico in de periode vóór pensionering minder snel afgebouwd te worden. Dit leidt gedurende de opbouwfase tot een hoger verwacht rendement en daarmee tot een hogere verwachte pensioenuitkering.

Deelnemer krijgt keuzemogelijkheid tussen vaste en variabele uitkering

In de wet is geregeld dat deelnemers het recht krijgen om bij pensionering te kiezen tussen een vaste uitkering en een variabele uitkering. De pensioenuitvoerder (pensioenfonds, verzekeraar of PPI) is niet verplicht om zelf beide varianten aan te bieden. Als een pensioenuitvoerder de door de deelnemer gewenste uitkeringsvariant (vast of variabel) niet aanbiedt, heeft de deelnemer echter wel de mogelijkheid om deze op pensioendatum bij een andere uitvoerder aan te kopen. Dit wordt shoprecht genoemd. De deelnemer kan ook kiezen voor een combinatie van een vaste uitkering en een variabele uitkering.

Vormgeving variabele uitkering

In de nieuwe wet staat een aantal uitgangspunten waar de variabele uitkering aan moet voldoen.

1. Levenslange uitkering

De variabele uitkering is een levenslange uitkering. Het risico dat een deelnemer langer leeft dan zijn leeftijdsgenoten moet ofwel collectief gedeeld worden tussen de gepensioneerden ofwel worden herverzekerd. Als de groep gepensioneerden te klein is, kan DNB herverzekering verplichten.

2. Collectief of individueel

De aanbieder van de variabele uitkering heeft de keuze om het beleggingsrisico en het langlevensrisico collectief of individueel toe te delen. Bij de keuze om dit collectief te doen, worden de resultaten in enig jaar volledig toebedeeld aan de groep die op dat moment deelneemt. Er worden geen risico's doorgeschoven naar toekomstige deelnemers. Bij de individuele variant krijgt elke deelnemer het resultaat individueel toebedeeld.

3. Spreiden financiële resultaten

De uitvoerder kan er voor kiezen om de financiële resultaten over een periode van maximaal vijf jaar te spreiden. Op deze manier kan de uitkering stabiel worden gemaakt. De toekomstige aanpassingen van de pensioenuitkering worden in geval van spreiding direct en onvoorwaardelijk ingeboekt. Bij spreiden geldt wel dat het totale kortingspercentage hoger uitpakt: een korting van 5% ineens komt voor een 67-jarige ongeveer overeen met een jaarlijkse korting van 1,2% gedurende 5 jaar.

4. Risicovrije rente als rekenrente

In het geval van de keuze voor een variabele uitkering, staat de hoogte van de uitkering niet op voorhand vast. Elk jaar moet opnieuw bepaald worden welk deel van het vermogen uitgekeerd kan worden in de vorm van

pensioen. Om dit te kunnen bepalen, moet de uitvoerder een aanname doen voor het rendement dat in de toekomst gemaakt wordt. Dit wordt projectierendement genoemd. De hoogte van het projectierendement beïnvloedt de verdeling van uitkeringen uit het individuele kapitaal over de tijd. Een hoog projectierendement geeft een hogere verwachte uitkering op korte termijn. Als het daadwerkelijke rendement echter achterblijft bij het projectierendement, zal de uitkering in de toekomst dalen.

De wetgever heeft bepaald dat het projectierendement gelijk moet zijn aan de risicovrije rente (de door DNB gepubliceerde rentetermijnstructuur). In een eerder wetsvoorstel was er de mogelijkheid om te werken met een hoger projectierendement, waarin het verwachte rendement op aandelen tot maximaal 35% mocht worden meegenomen. Deze optie is echter komen te vervallen¹.

5. Dalende uitkering

De uitvoerder krijgt de keuze om een jaarlijks dalende uitkering aan te bieden. Daardoor krijgt de deelnemer op pensioendatum een hogere uitkering. In beginsel zal deze dalen, naarmate de jaren verstrijken. Maar omdat er wordt doorbelegd, bestaat de kans dat de uitkering op het hoge niveau blijft. De vooraf ingecalculerde daling wordt gecompenseerd door het behaalde overrendement. Maar uiteraard is het niet zeker dat dit ook daadwerkelijk behaald wordt. Als de behaalde rendementen tegenvallen, kan de uitkering zelfs sterker dalen dan vooraf ingerekend.

6. Ingroeimogelijkheden in collectief

Als de uitvoerder kiest voor een variant met collectieve toedeling van het beleggingsrisico, bestaat er de mogelijkheid om ook actieven en slapers in de tien jaar voor de pensioenrichtleeftijd al geleidelijk toe te laten treden tot het collectief van gepensioneerden. Dit maakt het mogelijk om vanaf de start van deze regeling sneller een collectief van voldoende omvang te creëren. In deze situatie moet de deelnemer al op het moment van aanvang van ingroeien in het collectief de keuze maken tussen een vaste of variabele uitkering en niet pas bij pensionering. Bij de keuze voor een variabele uitkering en dus toetreding tot het collectief, is er dan bij pensionering geen keuze meer mogelijk. Als de uitvoerder een variant met collectieve risicodeling aanbiedt, is het toegestaan om deze als default te hanteren. In alle andere gevallen geldt de vaste uitkering als default.

¹ Er is door SZW een werkgroep geformeerd die opnieuw gaat kijken naar het projectierendement. Deze werkgroep komt volgens planning voor 1 mei met resultaten.

Prudent person en zorgplicht

In de wetgeving wordt veel aandacht besteed aan het prudent person beginsel en de zorgplicht. Het prudent person beginsel stelt onder andere dat gedurende de actieve periode een lifecycle mix verplicht is. Dit betekent dat de beleggingsmix voor jongeren meer risicovolle beleggingen bevat en dat naarmate de deelnemer ouder wordt, dit risico wordt afgebouwd. Afhankelijk van de keuze voor een vaste of variabele uitkering, sorteert de uitvoerder met het beleggingsbeleid alvast voor op de te maken keuze. Bij de keuze voor een vaste uitkering groeit de lifecycle toe naar een bijna volledig risicoloze beleggingsmix op pensioendatum. Als de deelnemer kiest voor een variabele uitkering, dan groeit het risico in de lifecycle toe naar het risiconiveau van de beleggingsmix die na pensionering wordt gevoerd.

Uitvoerder kiest passend beleggingsbeleid

Om pensioengerechtigden te beschermen tegen het nemen van onverantwoorde risico's, krijgen zij geen mogelijkheid om bij de uitvoering van variabele uitkeringen de verantwoordelijkheid voor de beleggingen over te nemen. De pensioenuitvoerder draagt bij de uitvoering van variabele uitkeringen dus altijd de verantwoordelijkheid voor het beleggingsbeleid.

In het kader van het beleggingsbeleid kan een pensioenuitvoerder verschillende beleggingsprofielen uitvoeren, die alle moeten voldoen aan het lifecycle-beginsel. Als de pensioenuitvoerder meer dan één beleggingsprofiel voor de variabele uitkering uitvoert, bepaalt de pensioenuitvoerder op grond van het risicoprofiel van de deelnemer welke hiervan het best bij de deelnemer past. Ten behoeve van een goede inschatting van dit risicoprofiel moeten pensioenuitvoerders het zogenaamde '*ken uw klant*' principe toepassen. Dit betekent dat pensioenuitvoerders het risicoprofiel moeten bepalen door het inwinnen van informatie over de financiële situatie, kennis en ervaring met beleggingsproducten, doelstellingen en risicobereidheid van de pensioengerechtigde. De pensioenuitvoerder kiest op basis hiervan het best passende profiel voor de deelnemer.

Communicatie naar de deelnemer

Op verschillende momenten gedurende de actieve periode moet de deelnemer geïnformeerd worden over de risico's, kenmerken en uitkomsten van de verschillende mogelijkheden. Dit gaat in principe op basis van de rekenregels die in de loop van 2017 gaan gelden aan de hand van de Uniforme Reken Methodiek (URM). Hierbij wordt de hoogte van het pensioen

getoond in een pessimistisch scenario, een verwacht scenario en een positief scenario, zowel bij pensioeningang als vijf jaar daarna.

De URM is er pas in de loop van 2017 en dus nog niet op 1 juli 2016, de beoogde invoering van de Wet verbeterde premieregeling. Voor de tussenliggende periode worden in lagere regelgeving tijdelijke, eenvoudige rekenregels uitgewerkt.

De wet in breder perspectief

PGGM ziet de Wet verbeterde premieregeling als een positieve ontwikkeling om ook premieregelingen beter aan te laten sluiten bij de wensen van de deelnemer en deze regelingen toekomstbestendiger te maken. De nieuwe wet geeft nieuwe mogelijkheden voor deelnemers, maar geeft tegelijkertijd ook een grotere uitdaging op het gebied van communicatie om deelnemers hierin te ondersteunen.

Behoeft aan variabele uitkering onbekend

De grote vraag is in hoeverre deelnemers straks gaan kiezen voor een variabele uitkering. Berekeningen laten zien dat het verwachte pensioen duidelijk hoger (ongeveer 20%) ligt als de deelnemer kiest voor een variabele uitkering. Daar staat tegenover dat uit deelnemersonderzoeken blijkt dat deelnemers graag veel zekerheid hebben over het pensioen, zeker wanneer het pensioen eenmaal is ingegaan. De deelnemer beseft daarbij overigens niet altijd dat inflatie de koopkracht van een vaste pensioenuitkering uit kan hollen.

Projectierendement

Een van de belangrijkste aanleidingen voor de Wet verbeterde premieregeling is de rentegevoeligheid op het moment van pensionering. In dat licht bezien geeft het te denken dat in de voorliggende wet het projectierendement toch gelijk is aan de actuele marktrente. Een expliciet variabele uitkering geeft immers ruimte voor een projectierendement op basis van een verwacht rendement, passend bij de beleggingsmix na pensioeningang. Een dergelijk projectierendement maakt de hoogte van de uitkering op pensioendatum minder afhankelijk van de rente op dat moment.

Collectief of individueel

Het collectief opvangen van langlevensrisico heeft als toegevoegde waarde dat schokken in de levensverwachting voor verschillende leeftijdsgroepen kunnen worden uitgesmeerd. Dit voorkomt dat een bepaalde leeftijdsgroep een grote schok in de uitkering krijgt omdat deze specifieke groep langer gaat leven. Het collectief opvangen van beleggingsrisico's lijkt minder toegevoegde waarde te hebben. Er is in principe

geen aanleiding om de hoeveelheid risico voor gepensioneerden van verschillende leeftijd te variëren. Als alle gepensioneerden hetzelfde risicoprofiel hebben, dan heeft collectief delen van dit risico weinig meerwaarde.

Stap richting toekomstig stelsel

De Wet verbeterde premieregeling is een belangrijke stap op weg naar een volwaardige premieregeling. Doorbeleggen na pensioendatum biedt namelijk betere mogelijkheden om rendement en risico over het gehele leven te optimaliseren. Belangrijke vervolgstappen, die nu binnen de Sociaal Economische Raad worden uitgewerkt, zijn de mogelijkheid tot ruimere risicodeling en het verruimen van het fiscale kader, zodat er ook in de premieregeling voldoende premie ingelegd kan worden.

Wat betekent dit voor u?

Als uitvoerder van een beschikbare premieregeling, moet u die regeling aanpassen aan de nieuwe wetgeving. U moet de deelnemer de mogelijkheid gaan bieden om een keuze te maken tussen een vaste en een variabele uitkering. Dit kan door zelf beide varianten aan te bieden, of door de deelnemer een shopmogelijkheid te bieden. Ook moet het beleggingsbeleid van veel bestaande regelingen aangepast worden, met name wanneer het beleggingsbeleid nog niet met een lifecycle is ingevuld. De regelingen kunnen worden uitgebreid met een variabele uitkering binnen het fonds zelf. Indien u deze niet aan wilt bieden, moet u de deelnemer een

shopmogelijkheid bieden, zodat de deelnemer ergens anders een variabele uitkering aan kan kopen. Voor PPI's biedt de nieuwe wet een kans om ook in de uitkeringsfase voor de deelnemers een rol te gaan spelen door een variabele uitkering aan te bieden.

Welke variant ook voor u van toepassing is, PGGM helpt u graag om de impact van de wet op uw organisatie te bepalen. We ondersteunen u graag in het duiden van de wet en het maken van keuzes voor de toekomst.

Disclaimer:

PGGM N.V. heeft de grootst mogelijke zorg aan de inhoud van dit document besteed. Het kan echter voorkomen dat de informatie in dit voorstel onvolledig of onjuist is als gevolg van kennelijke fouten of vergissingen of door druk- en zetfouten. PGGM N.V. aanvaardt hiervoor geen aansprakelijkheid. De in dit document opgenomen gegevens dienen vertrouwelijk te worden behandeld. PGGM betekent in dit document PGGM N.V. of een dochtervennootschap daarvan die belast is met, en waar nodig een vergunning heeft voor, uitvoering van bepaalde werkzaamheden.

PGGM
Noordweg Noord 150
Postbus 117, 3700 AC Zeist

Voor een waardevolle toekomst